

KATARÍNA GILLEROVÁ

Zapomeň  
na  
minulosť



motto román

# Zapomeň na minulosť

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na  
[www.motto.cz](http://www.motto.cz)  
[www.albatrosmedia.cz](http://www.albatrosmedia.cz)



**Katarína Gillerová**

**Zapomeň na minulosť – e-kniha**

Copyright © Albatros Media a. s., 2018

Všetchna práva vyhrazena.  
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována  
bez písemného souhlasu majitelů práv.

**ALBATROS**  **MEDIA** a.s.

motto



KATARÍNA GILLEROVÁ

Zapomeň  
na  
minulost

Praha 2018

*Přeložila Miluše Krejčová*

© Katarína Gillerová, 2018

Translation © Miluše Krejčová, 2012

Cover photography Maryna Khomenko / Shutterstock.com

Cover photography kzww / Shutterstock.com

ISBN tištěné verze 978-80-267-1307-4

ISBN e-knihy 978-80-267-1359-3 (1. zveřejnění, 2018)

*Jak rychle plyne čas, si nejvíc uvědomujeme podle toho,  
jak rostou naše děti. Pro nás ale zůstávají stále dětmi,  
i když už dospějí a osamostatní se.  
Šťěstí, které nám vnesly do života,  
se nedá ničím nahradit.*

*Tuto knihu věnuji svému synu Radoslavovi.*

AUTORKA





## ROZHODNUTÍ

---

Toho sychravého podzimního dne jsem seděla v kuchyni u stolu a zamyšleně hleděla zavřenými okny na mlhavý svět za nimi. Představa mrtvého strýčka sem jaksi nezapadala. Tedy, smrt jako taková s tímto ponurým počasím přímo splyvala, ale smrt veselého strýčka Prokopa absolutně nikoli.

Před očima mi vyvstala jeho věčně rozesmátá tvář s velkými zuby v širokém úsměvu a se šibalskými záblesky v černých očích. Tak si ho pamatuju z dětství. Poslední vzpomínka na strýčka se mi pojí s nepříjemnou hádkou s mým otcem před pěti lety. Dva bratři, kteří si rozuměli celý život a spolu se svými rodinami měli mezi sebou srdečné vztahy, se rozkmotřili kvůli majetku. Možná by hádka neměla takový dalekosáhlý dopad na nás všechny, nebýt tety Žofie, strýcovy ženy, která do toho všeho nevhodně zasáhla.

„Jsi tvrdohlavá, Danico,“ zaslechla jsem Vojtův zvýšený hlas z obýváku. Snažil se o něčem přesvědčit moji matku. Divila jsem se, že ještě nepřišel na to, že matku nepřesvědčí o ničem, co se týká jeho i všech ostatních mužů na světě. „Prozrad' mi důvod, proč vás tam nemůžu odvézt.“

Po sklech plastových oken stékaly tenké potůčky, jako by oplakávaly strýčka Prokopa. Pršelo už druhý den, hustý déšť nám zase zkazil celý víkend. Na chodnících se tvořily hluboké kaluže, někdy byl problém přebrodit se jimi a ojedinelí chodci, které jsem sem tam zahlédla, je obcházel po rozbahněném trávníku.

„Protože pojedeme naším autem se Saškou samy,“ zachytila jsem matčinu odpověď. A cinknutí lžičky o talířek.

Překvapeně jsem odvrátila hlavu od ponurého obrazu za oknem. Takže matka se rozhodla jít na ten pohřeb?

Vstala jsem od stolu. Mrkla jsem na monitor notebooku

ku před sebou, jestli mi neblinká doručená pošta. Blikala. Usmála jsem se a potlačila v sobě nutkání kliknout na mail a otevřít ho.

Vešla jsem do obýváku.

„Mami, ty ses rozhodla jít na pohřeb?“ zeptala jsem se nevěřičně. Parte leželo na stolku nedaleko porcelánové mísy se zákusky.

Matka se narovnalá v křesle a zaregistrovala můj odmítavý postoj. „Samozřejmě, Saško,“ přikývla odhodlaně. „Prokopa jsem měla ráda. Byl ke mně vždy milý.“

„Ale vždyť se s tátou pohádali!“ zvolala jsem. „A nikdo z jejich rodiny nebyl na pohřbu!“

Matka se v křesle narovnalá. „Nó...,“ protáhla nejistě. „Nebyli, to je pravda, ale Prokop zřejmě byl,“ snažila se mě přesvědčit. „Vzpomínáš si, že jsme po pohřbu našly na hrobě věnec s posledním sbohem od bratra s rodinou? Kdo ho tam dal? Jedině Prokop.“

„Tak proč se potom u nás neukázal a nekondoloval nám?“ namítla jsem vyčítavě směrem do místnosti.

Matka pokrčila rameny. „Asi mu to bylo trapné,“ odvětila. „Kvůli té hádce.“

„No právě,“ rozhodila jsem rukama. „Nevíme o sobě pět let. Myslíš si, že teta Žofie bude nadšená, až tě tam uvidí?“

„Mně je Žofie ukradená,“ do matčina hlasu se vloudil tón tvrdosti kamene. Tvrdost se netýkala mě. Patřila tetě Žofii. „Já se chci rozloučit s Prokopem.“

„Jemu je to už jedno,“ poznamenala jsem.

Vojta se zavrtěl na sedačce, rozpačitý z toho, že mu nad hlavou poletuje naše výměna názorů. Natáhl se k misce, na talířek si položil jeden zákusek a vypadal, že tato činnost ho trochu uklidnila.

„Nemám pravdu?“ obrátila jsem se přímo na něj. „Co si o tom myslíte vy?“

Vidlička s kouskem ořechového zákusku se zastavila na půli cesty k Vojtovým ústům.

„Víš...“ pronesl Vojta nejistě a rychle pohlédl na matku. Když dá za pravdu jí, možná to bude milimetrový kamínek do křehké stavby chodníčku k matčinu srdci. Uvědomila jsem si to nicméně, až když jsem otázku vyslovila. „Člověk by měl jednat tak, jak to cítí. A matčin pocit je, že chce jít na pohřeb tvého strýce Prokopa.“ Bylo jasné, že se postaví na matčinu stranu.

„Mami,“ posadila jsem se blíž k ní, „nechoďme tam. Bude to trapné, uvidíš.“ V mé prosbě zněla naléhavost. Vůbec se mi tam nechtělo.

„Saško, nedělej z toho vědu,“ ozval se Vojta. „Já půjdu také. V mládí jsem se kamarádil s tvým otcem, byli jsme skoro vrstevníci. Ačkoli byl Prokop nevlastní bratr tvého otce a byl o devatenáct let starší, dobře jsme si rozuměli. Byl to správný chlap, vždy ochotný pomoci. Zábavný.“

„Na rozdíl od jeho ženy,“ suše poznamenala matka.

„No jo,“ zasmál se Vojta pobaveně a jakoby mimochodem jemně stiskl matčinu ruku, položenou na opěradle křesla. „Dokud nedošlo k té hádce, docela jste si rozuměly. Vždyt jste se v Rusovcích často potkávaly, obě rodiny, v létě jste u nich na zahradě trávil spoustu sobot, jestli si dobře vzpomínám.“

Matka neochotně přikývla. „Ano...“ stiskla rty. Ta hádka před pěti lety ji velmi ranila. Teta Žofie na nás vykřičela takové věci, které nás opravdu urazily. Ani jsme netušili, co všechno v sobě celé roky dusila. Bylo to pro nás velmi nepřijemné zjištění.

„Děti byly ještě malé,“ řekla. Obrátila se ke mně. „Saško, ty by ses nechtěla setkat se Slávou a Soňou?“ zeptala se.

Pokrčila jsem rameny. „Proč?“ Tolik věcí se stalo od té doby, co jsme se neviděli, a byly to chvíle, kdy jsme měli být jako rodina pohromadě. Nebyli jsme. Tak proč teď? Představa setkání mě vůbec nelákala.

Potom jsem si vzpomněla na dětství plné her. Na důvěrné rozhovory se sestřenicí, nejlepší kamarádkou. „Možná se

Soňou,“ připustila jsem zamyšleně. „Se Soňou bych se ráda viděla.“ Před očima se mi vynořil bratrancův pohrdavý úšklebek a upřený pohled jeho očí. Nepříjemný. Stejně jako jeho lepkavé ruce. Otrásla jsem se. „Se Slávou rozhodně ne.“

Nebyli jsme tak malí, jak tvrdila matka. Časem jsme vyrůstli. Dospěli. Dětské hry se změnily. Vytratila se z nich nevinnost, zejména ze Slávových dotyků.

„Nemysli si, že se ráda setkám s Žofií,“ povzdychla si matka. „Ale teď, po Prokopově smrti, stejně musíme dořešit majetkové otázky. Tak jako tak bychom se musely sejít.“

„Škoda že se do toho před pěti lety zamíchala,“ ozval se Vojta. „Jistě by se dohodli, bratři, dokud ještě Michal žil.“

„Mohl žít sto let,“ přenesla matka své rozhořčení na Vojtu, „kdybyste netraždali po horách a brali ohled na své rodiny.“

„Tak dovolíš, abych vás tam odvezl?“ vyhrkl Vojta. Záměrně odvedl matčinu pozornost od stále bolestného tématu. Podařilo se.

„Určitě ne,“ odmítla matka rázně. „Nepotřebuju, aby si všichni mysleli, že jsme se my dva dali dohromady.“

Vojtova tvář ztuhla a protáhla se do zklamaného výrazu. U tohohle být nemusím. Vstala jsem.

„Asi bude lepší, když pojedeme jen my dvě,“ podívala jsem se na Vojtu smířlivě. Neměla to být pomsta za to, že se před chvilkou přiklonil na matčinu stranu. Bylo mi ho líto. Nemyslím si, že by u matky někdy se svým nenápadným dvořením uspěl.

Vyšla jsem z obýváku, přivřela za sebou dveře a zamířila do kuchyně. Přesto se za mnou nesl jejich tlumený rozhovor. Tentokrát Vojta nečekaně vyrazil do útoku, na rozdíl od minulosti, kdy se po matčiných rázných odmítavých slovech vždy stáhl z boje.

„Dosud se mi nezdálo, že by ti kdovíjak záleželo na mínění jiných lidí,“ poznamenal Vojta dotčeně. „Jsi vdova už

tři roky, proboha! Co komu může vadit, kdyby ses dala dohromady třeba s čertem?“

Věděla jsem přesně, jaká bude matčina odpověď. „Radši s čertem než s horolezcem!“ zvolala rozzlobeně. „Nemysli si, že hodlám zbývající léta svého života strávit v hrozném strachu o šílence, který každou chvíli riskuje život na skalách. Třást se strachy! Sama doma. To určitě! Hele,“ podle tónu, jímž to vyslovila, jsem si dokázala jasně představit, jak se naklonila k Vojtovi. „Vidíš, i teď jsem sama, ale bez toho zničujícího strachu. A nemíním to měnit, to mi věř.“

„No tak, Danko, no tak,“ chlácholil ji Vojta. Nyní už ustupoval. Danica se změnila v Danku. „Vždyť já vím, že jsi to neměla lehké. Ani moje bývalá žena. Ale časy se mění. Já už také cítím léta, po padesátce je kondička jiná, než když mi bylo dvacet. Proč bychom ale někdy nemohli jít spolu do kina nebo do divadla?“

V obýváku bylo chvíli ticho. Matka se snaží být zdvořilá a hlavou se jí honí vhodná odpověď.

„Možná,“ pronesla nakonec, „někdy...“

Vojta neví, že matka má spoustu kamarádek, s nimiž chodí do kina. Občas si uděláme společný program jenom my dvě. A ještě chodí na spinning, jízdu na kole podle hudby. A na hodiny salsy. Tancuje krásně, viděla jsem ji. Občas ji vyzvedávám po kurzu, sloužím jí jako výmluva při občasných nevíтанých návrzích některých mužů. I když matka si umí poradit i sama a dokáže kohokoli rázně odmítnout.

„Můžeme si udělat společný výlet,“ kul Vojta železo, dokud bylo žhavé, „i se Saškou. Například víkend v Praze. Tak co, nechtěla by ses podívat po dlouhé době do Prahy?“

„Ani ne,“ zaslechla jsem matčinu odpověď. Ta teda umí Vojtu potěšit.

Ani já ne! zvolala jsem v duchu směrem k němu. Mě ze svých plánů vynechte. Kdyby mi to navrhl Dominik, to by byla jiná!

Dominik! Klikla jsem na doručenou poštu a téměř vlezla do monitoru. Ať mi aspoň mail od něj vylepší tuhle pochmurnou uplakanou neděli!

Zprávy byly dvě. Jedna od kolegyně z práce. Ta mě v téhle chvíli vůbec nezajímala. Otevřela jsem mail od Dominika.

Irsko je dost daleko, ale neosobnost jeho mailu ho posouvala ještě dál, téměř až na hranici stratosféry. Sakra, to nemůže napsat víc? Když jsem se s ním chtěla rozejít po oznámení, že odjíždí na nějakou dobu do Irska, prosil mě, abych to nedělala. Že mi bude psát každý den a jednou přijede on sem, jednou já pojedu za ním. Za těch deset měsíců tady ale nebyl ani jednou, a mně to z pracovních důvodů v létě nevyšlo. A kromě toho jsem raději jela s matkou na dovolenou do Řecka k moři, za teplem.

*Zatím to vypadá nadějně, psal mi Dominik, měl bych přijet před Vánoce.* A dál – jak se na mě těší, jak má moc práce, že teď nemá čas jít na skype, protože spěchá do pubu za kamarády.

Pocítila jsem zklamání. A obrovskou prázdnotu. Najednou jsem si uvědomila, že kdyby se objevil ve dveřích, stála by mezi námi tenká bariéra odcizení. Zaplavily mě pochybnosti, jestli je možné vrátit se do doby před téměř rokem a navázat na důvěrný vztah, který mezi námi byl předtím.

„Asi není možné udržovat vztah na dálku,“ poznamenala jsem nahlas.

Matka právě vyprovodila Vojtu z bytu a nakoukla za mnou do kuchyně. „Co píše Dominik?“ přistoupila ke mně a naklonila se mi přes rameno. Potom si uvědomila, že se to nesluší, a odtáhla se.

„Vlastně nic,“ odvětila jsem. „Nic zajímavého.“

Matka se posadila ke stolu naproti mně. „Já nevím, Saško,“ podepřela si dlaní bradu, „nemyslím si, že to bylo od něj seriózní, když se po třech letech známosti rozhodl odjet do Irska. Nelíbí se mi to.“

„Proto jsem navrhovala rozchod, ale on byl proti,“ připomněla jsem jí.

„Neměla by ses na něj vázat,“ matčina slova by Dominika nepotěšila, „kdoví, jestli se vůbec vrátí. Co si myslí, dokdy na něj budeš čekat? Už je ti dvacet sedm, místo odchodu měl navrhnout svatbu. Zklamal mě.“

„Mami, ještě počkám a uvidím,“ usmála jsem se. „Ty jsi už asi zapomněla, jak jsi mi zdůrazňovala, že se nemám hrnout do manželství.“

Matka upřela zrak kamsi nad moji hlavu. Věděla jsem, že její pohled směřuje k otcově fotografii v rámečku, postavené na ledničce. Vlastně ke dvěma fotkám. Z té druhé se usmívala moje starší sestra Miška.

„Za tím si stojím,“ ozvala se. „Kdybych věděla, co mě čeká v manželství... A přitom otec nebyl špatný manžel, na rozdíl od jiných, o kterých slyším od svých kamarádek.“

„Ještě mi o několika z nich povyprávíš, a zůstanu svobodná do konce života,“ pohlédla jsem se na monitor. Po chvíli jsem počítač vypnula. Mrkla jsem do kalendáře na stole. „Mami, a opravdu jsi pevně rozhodnutá jít ve středu na ten pohřeb?“

Také matka mrkla do kalendáře. „Pohřeb je ve tři odpoledne. Z práce si vezmu volno, odejdu dřív. Přijedu pro tebe.“

„Podívej, jak leje už druhý den,“ ukázala jsem bradou směrem k oknu.

„Dobře že jsme letos daly konečně vyměnit okna,“ pokývala hlavou.

„Já nemluvím o oknech,“ protáhla jsem vyčítavě. „Představ si ten pohřeb v takovémhle počasí. Na hřbitově bláta po kolena. Hustý déšť, zima. A kromě toho ta divoká hádka kdysi. Nebojíš se, že nás teta Žofie vyhodí?“

„Až tak strašně jsme se nepohádaly, aby mě mohla vyhodit z pohřbu,“ usklíbala se matka. „Nemáme se čeho

obávat, žádná krevní msta nehrozí. A po pohřbu pojedeme hned domů. Žofie bude mít ten den jiné starosti.“

„Uvědomuješ si, že pět let o nich vlastně nic nevíme?“

„No, z Dúbravky do Rusovců je dost daleko,“ pronesla matka ironicky. „I když Rusovce jsou kousek za Bratislavou, někdy se zdá, že je to dál než do Košic.“

„Strýček Prokop se ti po otcově smrti vůbec neozval, a ty navzdory tomu cítíš potřebu jít na poslední rozloučení,“ rýpla jsem do matky.

Máma přejížděla prstem po ubrusu. „Vždyť právě proto, že je poslední,“ řekla s nepřítomným výrazem v očích. „Vděčím mu za hodně. V začátcích nám ve všem pomáhal, i tenhle byt máme díky němu. Byl o devatenáct let starší než jeho bratr a občas mi připadalo, že se snaží suplovat jejich otce.“

„Proč? Co dělal děda?“

„Spíš – co nedělal,“ trpce se pousmála matka. „O rodinu se moc nezajímal. Ani o tu první, z níž měl Prokopa, a ani v druhém manželství, z něhož se narodil tvůj otec, mu rodinný život moc neříkal.“

„Co tím chceš naznačit?“ zajímala jsem se. „Já si dědu z dětství pamatuju jako velkého elegána. Nosil sněhobílou košili a černý oblek. Pod sakem měl vždy oblečenou vestu. Připadal mi strašně elegantní... Zajímavé, na tátu takové vzpomínky nemám.“

„Táta nenosil obleky,“ tón matčina hlasu o poznání klesl. „Táta nosil vytahané manšestráky a tlusté svetry. Oblek měl na sobě, pouze když se ženil.“

„Mami, nepřeháněj,“ měla jsem pocit, že se musím otce zastat. „V létě přece tlusté svetry nenosil.“

„Máš pravdu,“ pokývala matka hlavou, „v létě nosil trička. Oblek nikdy.“

„Zřejmě se nepodobal svému otci.“

„V oblékání ne, v absenci v rodině ano.“ Matčina zatrpkllost vůči němu nevypřichala ani léta po jeho smrti.



„Děda trávil hodně času v bratislavských kavárnách se svými přáteli, a táta zase s přáteli zavěšenými na jednom laně na kolmé skále nad propastí, kam by se normální člověk bál i jen upřít pohled zdálky, natož ještě tam lézt osobně.“

Všimla jsem si matčina smutného výrazu a výčitky v očích, když se zahleděla na fotografii na ledniče.

„Z tohoto pohledu...“ zjišťovala jsem příčinu matčiny náklonnosti k strýci Prokopovi, „se ti zdá, že k ideálu manžela se přibližoval právě strýček Prokop?“

„Z tohoto pohledu ano,“ souhlasila se mnou matka. „Věnoval se nejen své rodině, ale pomáhal i nám. Třebaže byli s otcem pouze nevlastní bratři.“

Seděly jsme u kuchyňského stolu naproti sobě. Tady se nám nejlépe povídalo, tady jsme probraly všechno, co jsme potřebovaly vyřešit. Bylo to příjemné místo, protože z okna v osmém poschodí jsme měly výhled do širokého okolí. Vždycky jsem přitom měla pocit, jako by naše myšlenky volně poletovaly za oknem, a tím nás zbavovaly stísněnosti z některých našich témat.

„Mami, představ si,“ počítala jsem v duchu, „strýček Prokop, o tolik starší než náš otec, se dožil třiasedmdesáti let, zatímco táta umřel v jednapadesáti.“

„O tom přece mluvím,“ zdůraznila matka, „strýci Prokopovi stačila rovina v Rusovcích, zatímco otec se potřeboval dívat na svět z výšky několika kilometrů, s hlavou v oblacích.“

Zazvonil telefon. Pevná linka. Máma se natáhla pro sluchátko. Tušila jsem, že volá některá z jejích kamarádek. V tuhle dobu měly hovory zadarmo, mohly se vypovídat do sytosti.

„Právě na to jsem zvědavá,“ říkala matka ironicky přítelkyni Júlii. „Teď se ten pozemek se zahradou bude muset vypořádat, ať chtějí nebo nechtějí.“

Chvilí mluvily o pohřbu, o smrti, o nemocích, potom

naštěstí přešly k salse. Ulevilo se mi. Téma tanec se při tom líjálu za oknem poslouchalo příjemněji. Pak následovala debata na téma rozvod. Tak tohle už znám dokonale, vím, co bude následovat.

„Dobře si to rozmysli,“ napomínala matka Júlii. „Na tvém místě bych ještě počkala.“

No, už je to tu zase. Věčné téma – podání žádosti o rozvod. Júlia o něm mluví už dobré dva roky a matka ji od toho pokaždé odrazuje. Znáám Júliiny výhrady vůči manželovi, netají se s nimi ani přede mnou. Lhostejnost, neúcta, občasný křik. Prý to tak bylo odjakživa, trpěla s ním celý život. Pokaždé se podívím, proč se odhodlává řešit to až teď, po tolika letech soužití. Proč to neřešila dřív? Nedokážu si představit, že bych v takovém manželství zabila desítky let svého života.

Naštěstí hovor netrval dlouho. Matka zamýšleně seděla na židli s podepřenou bradou. Nevěděla jsem, jestli přemýšlí o Júlii nebo o pohřbu. Mě ale zajímala naše rodinná situace.

„Mami,“ ozvala jsem se, „proč děda tak špatně rozhodl o tom domě? To nebyl moc dobrý nápad, darovat dům strýci Prokopovi a pozemek pod ním i se zahradou druhému synovi, našemu tátovi. Nemohl to rozdělit mezi syny rovným dílem?“

Matka pokrčila rameny. „Nikdo z nás nechápal, proč to děda udělal. Způsobil tím rodině jenom spoustu problémů.“ Vstala, z ledničky vyndala krabici s mlékem a nalila si plnou skleničku. Zamýšleně se napila. „Když tak o tom přemýšlím... ten pozemek děda zdědil, ale dům na něm postavil s první ženou. Po rozvodu ji z domu vyplatil a nastěhoval si tam druhou manželku, tvoji babičku. Snad proto majetek takhle rozdělil.“

„Možná proto vám strýček Prokop sehnal tenhle byt,“ doplnila jsem ji. „Pokud chtěl dál bydlet v domě v Rusovcích, co jiného mu zbývalo?“

Matka má na rodinná setkání pouze dobré vzpomínky. Já nikoli. Dětství plné her ustoupilo v mé hlavě nepříjemnějším obrazům z pozdějších let, kdy jsme my děti dospěly. Na ten pohřeb se mi vůbec nechtělo.

Telefon zazvonil znovu. Tentokrát hovor trval déle. Matka se u něj vesele smála.

„Ano, Edko, samozřejmě, nezapomněla jsem,“ celá ožila, tvář se jí rozzářila. „V sobotu, určitě,“ příkyvovala, „mám to zapsané v kalendáři.“

Podívala jsem se do kalendáře. Příští sobota. Byla tam poznámka: *Sraz střední školy*. Po třiceti letech! Bože, to si nedokážu vůbec představit. Kde budu já třicet let po maturitě? Budu vdaná, se dvěma dětmi? Za Dominika?

Nevím, ale moje představivost selhávala u Dominika jako otce mých dětí. V této chvíli mi byl tak vzdálený, že se pro mě stával pouhou vzpomínkou.

„Jsem zvědavá na bývalé spolužáky,“ vyrušil mě z myšlenek matčin hlas.

„Před deseti lety jsi nechtěla jít,“ připomněla jsem matce. Velmi dobře si to pamatuju. Bylo mi tehdy sedmnáct a nedokázala jsem pochopit, proč ji neláká setkání s bývalými spolužačkami. Marně jí kamarádky volaly, vymlouvala se, že jede pryč. A před pěti lety si vyvrtla kotník. Jestli vůbec byla na nějakém srazu, to nevím, tak daleko má paměť nesahá.

„Zajímá mě, jestli se hodně změnily. A jsem zvědavá na jejich osudy, jak v životě dopadly.“

„Potom mi to budeš vyprávět,“ řekla jsem. „Proč jsi tak odmítala jít na sraz před deseti lety?“ zeptala jsem se.

V matčině pohledu se nejdřív blýskl náznak překvapení z toho, že si to pamatuju. Pak zaváhání. To ji moje otázka tak zaskočila?

„Už ani sama nevím proč,“ pokrčila rameny. Nervózně však přejížděla nehtem po okraji stolu. „Prostě mě to nelákalo.“

„Kdo byl ten Edko?“ rýpla jsem do ní. „Zářila jsi jako atomová elektrárna, když jsi s ním telefonovala.“

Matka se rozesmála, napětí z ní spadlo. „Ty opice jedna,“ pohrozila mi prstem, „Edko byl předsedou třídy.“

„Byla jsi do něj zamilovaná?“ vyzvíдалa jsem. „Chodila jsi s ním?“

Máma se smála dál. „Ale prosím tě!“ mávla rukou. „Ne, Edko chodil s mojí spolužačkou Evkou.“

„A s kým jsi chodila ty na střední škole?“ nepřestávala jsem s otázkami. Edko nebyl správný tip, to je jasné. „Nikdy jsi nám o tom nevyprávěla. Tak se příznej, jak to s tebou bylo?“

Matka se trochu zarazila. Rozesmátá tvář jí náhle zvažněla a v jejích očích – byl to záblesk nejistoty? Neví, co mi má říct? Zdálo se mi, že jsem jí právě někoho připomněla.

„Mami?“ naklonila jsem se k ní. „Ty si hraješ na tajněstkářku?“ dobírala jsem si ji.

Ona však byla myšlenkami třicet let ode mne. Na pár vteřin. Déle tam zůstat nechtěla, protože ze sebe setřásla vzpomínky jako něco, čím vůbec nemá cenu se zabývat. Měla jsem pocit, že jenom kvůli mně.

„Saško, nehraju si na žádnou tajněstkářku,“ zatvářila se lhostejně. Možná tu lhostejnost jen předstírala. „Doučoval mě matiku. Gusta. Měl o mě zájem, ale... No, vždyť to znáš. Středoškolské lásky netrvají dlouho.“

„Proč jste se rozešli?“

Matka uhnula očima. Pohlédla směrem k oknu. „My jsme se ani nerozešli,“ pokrčila rameny, „protože nevím, jestli se dá říct, že jsme spolu chodili. Snila jsem jen o tvém otci.“

„A Gusta?“ zeptala jsem se. „Co bylo s ním?“

Pousmála se. „Nic,“ pokrčila rameny. „Zlepšila jsem se v matice, a tak nebyl důvod, abychom se scházeli.“

Vtom jí zazvonil mobil a ona téměř vykřikla radostí, že jí volá nějaká Klárinka, kterou neslyšela už sto let.

Seděla jsem s hlavou opřenu o čalouněné opěradlo židle a zamyšleně jsem matku pozorovala. Nevím, proč ve mně sílilo přesvědčení, že mi před chvílí lhala.

\* \* \*

Něco se se mnou děje. V porovnání s mámou si připadám jako ta starší, unavenější. Dny mi bezcílně plynou jeden za druhým a už se mi to přestává líbit. Většinou jen trčím doma a čekám, až se Dominik dostane na skype. Těším se na to jako malé dítě, ale podvědomě cítím, že mě to neuspokojuje. Bez Dominika se mi nějak nikam nechce. Matku to štve, ona je rozlítaná, jako by jí bylo osmnáct.

Po té tragické události v naší rodině jsem se o ni velice obávala. Často jsem ji našla, jak sedí v kuchyni u stolu s bradou podepřenou dlaněmi a nepřítomně hledí z okna, aniž by vnímala svět za ním. Uzavřela se do sebe, a když to trvalo už delší dobu, dělala jsem si o ni starosti.

Později začala vyhledávat kamarádky a každý den vyplnila nějakou aktivitou. Do kina dokázala jít i třikrát týdně.

„Když se ponořím do děje filmu, zapomenu na všechno,“ říkala mi.

Večer přišla domů, vzala do rukou knížku a četla téměř do bezvědomí, dokud jí kniha z rukou při usínání nevypadla.

Jednoho dne koupila pro nás dvě poznávací zájezdy do Říma, a tehdy jsem věděla, že u ní nastal zlom, vrátila se jí chuť do života a bude už jen líp.

Teď jsem si já připadala jako vybitý mobil. Z matky napak sršela energie. Ať si říká, co chce, Vojtovy komplimenty jí určitě lichoť. Dělá jí dobře, že má o ni někdo zájem, a třebaže vím, že to myslí vážně, když říká, že se už nikdy nevdá, člověk nikdy neví. Zafunguje chemie, a Vojtovi budu muset říkat tati. Obrazně, samozřejmě.

Matka stála zrovna u sporáku zády ke mně a vařila rajskou polévku. Tu jsme s Miškou zbožňovaly odmalička.

„Mami,“ oslovila jsem její záda, „a co Vojta? Posledně byl nějaký smělejší, nezdálo se ti? Nějak po tobě jede, ne?“

Matka stáhla plyn, nechala polévku jemně bublat a posadila se ke stolu naproti mně. Vrhla na mě pohled, v němž se objevil tvrdý záblesk. Neumím ho charakterizovat jinak. Tvrdý záblesk. Po něm vždy ztvrdnou i matčiny jemné rysy.

„Příště budu ostřejší,“ slibovala výhružně. „Jestli s tím nepřestane, tak...“

„Moc ho neodháněj,“ vyhrkla jsem. „Občas potřebujeme chlapa.“ Matčino obočí vylétlo nahoru. „V domácnosti,“ zdůraznila jsem. „Na drobné opravy, pomoc s těžkými věcmi, a teď...“ zvedla jsem ukazováček, „a hlavně teď! Čeká nás vypořádání toho pozemku. Vojta se v tom doce-la vyzná, loni prodával dům po rodičích, který se sestrou zdělili. A nezapomeň, že potřebuješ poradit při koupi počítače. I na to se ti Vojta hodí.“ Ani jsem netušila, že jsem tak vypočítává. Vojta ani netuší, jaké povinnosti se mu chystám hodit na bedra. „Jak jste se dohodli, půjde s tebou?“

Matka se zavrtěla na židli. „Nó..., nejdřív slíbil, že jo, potom volal synovi, jestli by nešel se mnou on, prý tomu rozumí líp.“

„Lukášovi?“

„Ano, Lukášovi.“

„Tomu Lukášovi, co se u nás v obýváku kdysi vyčural na koberec?“

„Ježíšmarjá, Saško!“ zvolala matka a nahlas se rozesmála. „Tohle si pamatuješ?“

Pamatovala jsem si to z vyprávění. Kdysi se naše rodiny občas navštěvovaly.

„Často jste se o tom zmiňovali, když k nám přišli na návštěvu,“ připomněla jsem jí.

„Ano,“ zamyslela se matka, „Lukášovi byly skoro tři roky, přišel za námi do obýváku bez kalhotek. Asi i říkal

mámě, že chce čurat, ale něco jsme oslavovali, v pokoji byl hluk, nevšimli jsme si ho. A on to vypustil přímo na koberec, uprostřed obývacího pokoje, a ještě přitom se zájmem sledoval něco na televizní obrazovce.“ Matka vesele vrtěla hlavou. „Bože, tobě byl tehdy sotva rok a Mišce čtyři... Přiběhla odněkud a rozhořčeně ho plácla po zadku...“ vzpomínala. „Pak přinesla tvůj nočník, položila ho před Lukáše a spustila spršku výčitek.“ Představa rozhořčené malé Mišky vyvolala na mámině tváři úsměv, ale oči jí pohasly. „Takové dětské, štetbetavé výčitky,“ zatřásl se jí hlas. „Všichni jsme se strašně smáli a táta...“ máminy oči se zaleskly. „A táta říkal, že Miška jednou bude...“ selhal jí hlas, „... že jednou bude ředitelkou zeměkoule. Moje malá myšička, kdybychom tehdy tušili...“

Zakryla si dlaněmi tvář. A pak ten pohled na ledničku. Dvě fotografie.

„Půjdeš kupovat počítač s Lukášem?“ odvedla jsem její pozornost od bolestných vzpomínek. „Mohla bych jít s vámi.“

Zavrtěla hlavou. „Nechám to na něm,“ utřela si slzy, „stejně tomu nerozumím. Stačí, když mi ho potom přinese domů a ukáže, co a jak.“

„Nemusí, to ti ukážu i já,“ mávla jsem rukou, „a ostatně zapnout počítač přece umíš. Neriskuj, že ti ho Lukáš poručí.“

„No tak, Saško,“ zatvářila se matka přísně, „ne aby ses o tom před ním zmínila!“ Pohrozila mi prstem. „Jsem ráda, že mi s tím pomůže. V práci by se mi taky hodil nový počítač, ale prý musíme šetřit. Šéfstvo určitě nepracuje s takovými vykopávkami, které každou chvíli zamrznou. Už na to nemám nervy.“

„Je nutné je polévat horkou vodou,“ poradila jsem jí. „Nebudou zamrzat.“ Máma se po mně ohnala mokrou utěrkou.

„U nás musíme taky šetřit,“ udělala jsem před ní obran-

ný pohyb rukou, „šéf nám snížil rozpočet na čisticí prostředky.“

„Kolegyně mají strach, že hrozí propouštění,“ poznamenala matka a vstala od stolu. „Víš co,“ otočila se ke mně ještě ve dveřích. „To je zvláštní. Já nemám strach. Z ničeho. Jako bych ztratila schopnost bát se. Zdá se mi, že všechno se časem vyřeší, každý problém v životě má své řešení.“ Krátká pauza. „Kromě smrti,“ dodala a vyšla z kuchyně.

To bylo opravdu zvláštní. Od dětství jsem byla přesvědčená, že nikdo nemá víc obav o cokoli než moje matka. Ať to byly Miščinu pozdní příchody, moje oblečení, když se jí zdálo, že je nedostatečné do chladného rána, jestli nezmokneme, když si necháme deštník doma, jestli nerandíme příliš často a samozřejmě jestli táta zase musí lézt na ty hory a nemá toho ještě dost.

Nerozuměla jsem kdysi tomu jejímu strachu. Proč se tak rozčiluje a panikaří před každým tátovým odjezdem do hor? Bylo mi líto, že tátu zase delší dobu neuvidím, ale věřila jsem mu. Věřila jsem, že se vrátí v pořádku, že se mu nic nestane. Vždyť měl nás.

Neměla jsem ráda tu dusnou atmosféru před každým tátovým odjezdem. Nejdřív matčiny výčitky, potom její ukřivděné mlčení. Tátova zbytečná snaha naklonit si ji. Matčin tichý pláč, když se rozloučili. A moje pevné přesvědčení, že matčiny obavy jsou zbytečné a přehnané.

Zajímavé, ale tehdy před třemi lety se mě poprvé zmocnilo nevysvětlitelné, nepříjemné tušení. Nevím, možná mě podvědomě znepokojil sled událostí, k nimž došlo krátce po sobě ještě před odjezdem. Neobyčejně špatná, jakoby začarovaná atmosféra v naší rodině. Něco, co nedokážu pojmenovat. Možná kdybych o tom začala přemýšlet, postupně bych se dostala v čase zpět a přišla bych na to, ale ani po tolika letech nemám dost sil, abych se tím zabývala.

Občas mám pocit, že jsem tátovi měla říct, aby nikam nejezdil.



Slova, která jsem ve vzteku řekla sestře Mišce, už nikdy zpátky nevezmu. A ten hnusný pocit mě bude dusit do konce života. Mámu taky. Měla tam jít s tátou ona, ale odmítla.

Před odchodem jsme se pohádali. Všichni čtyři. Nikdy si neodpustím, jak jsem se chovala předtím, než odešli. Nikdy nezapomenu na slova, která jsem vyslovila, na vztek, s nímž jsem vyprovázela svoji starší sestru.

Doma jsme zůstaly obě našťavané, máma i já. Jen my dvě. A tak jsme také zůstaly. Jen my dvě. Navždy.

Nikdy nevyprovázejte své blízké se vztekem. Může se stát, že vás to bude mrzet do konce života.

## PONDĚLÍ

---

„To tak spěcháš do práce?“ ozval se mi za zády známý hlas s ironickým podtónem. „A hned tak po ránu, v pondělí?“ Pootočila jsem hlavu. To už se mnou srovnal krok Ondrej, Miščin bývalý. Kdysi spolu chodili. Už celé tři roky to není pravda.

„A ty?“ vyhrkla jsem v rychlé chůzi. „Nepřipadá mi, že bys šel co noha nohu mine. Ty taky po propršeném víkendů spěcháš do náručí své šéfky.“

„Šéfa,“ opravil mě. „Čeká mě náruč nového šéfa. Od minulého týdne něžnost ve vedení vystřídala brutalita.“

„Ale?“ úkosem jsem si ho přeměřila. „Co se stalo?“

„Dostala lepší nabídku,“ odpověděl. „A nový šéf zavedl nový pořádek. Směny si už střídáme. Nepracuju pořádk přes den, musím střídat ranní směny s odpoledními.“

„Už jste skoro jako ve fabrice,“ poznamenala jsem. „Ale dnes jdeš do práce hodně brzo, chodíval jsi až na devátou.“

Neodpověděl mi. Oba jsme po úzkém chodníku mířili do vysoké budovy na Prievozské, kde sídlily desítky firem.

„Někdy se vzbudím velmi časně a ne a ne usnout,“ ozval

se konečně. „Tehdy přemýšlím o Mišce...“ Tohle jsem nesnášela, ty jeho věčné vzpomínky na Mišku, ty jeho medice, ta neschopnost vyrovnat se s její smrtí. Když jsme to jakžtakž dokázaly my s mámou, proč to nedokázal i on?

„Jaký je ten nový šéf?“ ignorovala jsem jeho slova.

Stejně tak on ignoroval moji otázku. „Už bys sis konečně mohla jít se mnou někam sednout. Co říkáš? Šli bychom spolu na pizzu, nebo jen tak ven. Popovídáme si.“

Už asi rok, od té doby, co jsme se náhodou potkali během polední přestávky a zjistili, že oba pracujeme ve stejné budově, se mě snažil přemluvit ke schůzce.

„Vždyť jsme venku,“ zrychlila jsem krok a nasadila kamenný výraz.

„Aha,“ konstatoval sklesle. Stiskl rty. „Nevím, proč mě považuješ za debila.“

„Ondreji, moje sestra by nikdy nechodila s debilem,“ namítla jsem. „Já jenom nevidím důvod, proč bychom se my dva měli scházet.“ Širokým obloukem jsem se vyhnula velké louži. Aspoň už neprší.

„Nevím, jestli mě chápeš,“ řekl, „ale nosím v sobě vzpomínky jako těžký balvan. Někdy na něj zapomenou, ale když pomyslím na Mišku... mám pocit, že se to nedá vydržet.“

Mně taky, Ondreji, mně to taky někdy připadá k nevydržení, pomyslela jsem si, ale nezdálo se mi vhodné o tom mluvit cestou do práce.

„Ondreji, vždyť jsou to už tři roky,“ namítla jsem. „A kromě toho, přece... předtím, než se to stalo, jste se rozešli.“

„Ona se rozešla,“ zdůraznil slovo ona. Vešli jsme do budovy a zamířili k výtahům. Stál před nimi hlouček lidí. „Nedávno se mi o Mišce zdálo. Takový živý sen. Vzbudil jsem se celý zpocený a pak už jsem nedokázal usnout. Začal jsem přemýšlet o našem rozchodu, podrobně rozebírat den za dnem ještě předtím, než se tak rozhodla.“

„Já ti nerozumím, Ondříku,“ rozhodila jsem rukama. „K čemu je to dobré? Proč si nenajdeš nějakou holku a ne-necháš Mišku minulostí? Vždyť už jsi mezitím s nějakou chodil, ne? Proč se takhle trápíš?“

„Nevím, kde jsem udělal chybu,“ pokračoval, jako by vůbec neslyšel, co jsem mu říkala. „Nemůžu na to přijít,“ kroutil hlavou, ztišil hlas a naklonil se blíž ke mně. „Nejdřív nepřišla na jedno rande, pak se vymluvila z druhého a... nakonec to zničehonic ukončila.“

Dveře výtahu se otevřely a my jsme vstoupili dovnitř spolu s hrstkou lidí. Chvíli jsme čekali, než se dveře zavřou.

„To se stává, že se lidi rozcházejí,“ zašeptala jsem mu do ucha.

Výtah se rozjel směrem nahoru. Stoupali jsme blíž k nebi, k zatažené obloze, kterou jsme však skrz stěny výtahu mohli jen tušit, ale ten pocit se mi v téhle chvíli zdál přímo hmatatelný. Cesta nahoru, do výšin. Na vteřinu jsem pochopila svého otce, jeho potřebu opájet se výškami. Zatoužila jsem po výhledu na nádherná tatranská údolí, zalitá sluncem.

„Něco se mi na tom nezdá, a nemůžu přijít na to, co to je,“ zamumlal Ondrej.

„Co se ti nezdá?“

„No například, víš nějaké detaily o tom, jak se to stalo?“ zeptal se.

„Vím,“ odvětila jsem. „Zasypala je lavina.“

„Proč,“ špitl mi do ucha. „Proč jenom tvého otce a Mišku? Vždyť jich tam bylo víc. Proč ostatní zůstali na chatě?“

Výtah zastavil v pátém patře a dveře se potichu otevřely.

„Ahoj,“ zamávala jsem mu. „Přestaň se tím trápit, už to nezměníš.“ Ani jsem se neohlédla a zamířila jsem do své kanceláře. Dveře výtahu se zavřely.

S rukou na klíče jsem na chvíli zaváhala. Co to Ondrej říkal? Že ostatní zůstali na chatě? Tak tenhle detail mi nikdo dříve neřekl.

Šéf měl dveře otevřené dokořán. Telefonoval s někým mírně zvýšeným hlasem, který přecházel do podrážděnosti s každým dalším slovem. Dokázala jsem si živě představit, jak zatíná zuby, aby se ovládl. Očividně řešil nějaký problém, každý den bylo třeba řešit nějaké problémy, ať bylo pondělí nebo pátek.

„Samozřejmě, ihned to zařídím,“ slyšela jsem ho slibovat do telefonu. Zaslechl, že někdo vešel, a vyběhl ze své kanceláře. Otevřel ústa, aby spustil proud slov, ale když mě spatřil, zatvářil se zklamaně. Já jsem nebyla ta pravá, jejíž příchod očekával.

„Kde je Alena?“ vyhrkl. „Zase má zpoždění! Nemám čas za ni vyřizovat hloupé telefonáty. Měla by chodit do práce dřív než já, mám toho plné zuby.“

„Ale vy jste tady každý den už od sedmi,“ připomněla jsem mu klidně. „A Alena musí ráno vypravit do školy dvě děti. Stejně jako vaše manželka.“

„No jo,“ mávl rukou. Nedodala jsem, že na rozdíl od Aleny jeho manželka ráno nemusí spěchat do práce.

„Co je za problém hned po ránu?“ zeptala jsem se. „Vyřídím to. Určitě nějaká stížnost na uklízečku.“

Zvedl obočí, potom si zřejmě uvědomil, že některé stížnosti se notoricky opakují.

„Volali z Medkoru, že v pátek u nich nikdo neuklízěl,“ pronesl rozzlobeně. „A že o ten den jim máme fakturovat méně. Která tam uklízí? Šimeková? Proč se neozvala? Na hodinu ji vyrazím.“

Měla to ohlásit, husa, pomyslela jsem si. Zbytečně nadržovala problémy.

„Zavolám jí,“ vyndala jsem z kabelky firemní mobil. „Zařídím to, nerozčilujte se.“

„Dneska není na nikoho spolehnutí,“ pohlédl nenávidně na mobil v mé ruce, jako by v něm viděl Šimekovou. „Už jsme ztratili dvě firmy, musel jsem propustit jednu uklízečku. Další bude Šimeková, to vám garantuju.“

Otočil se na podpatku, zamířil do své kanceláře a prudce za sebou zabouchl dveře.

Hledala jsem v adresáři číslo Šimekové, občas jsem vrhla pohled na vstupní dveře. Alena pořád nikde. Byla šéfovou zástupkyní, šéf se ve všem spoléhal na ni. Uměla to s uklízečkami. Měla hlas ostrý jako břitva, žádná se jí neodvážila odporovat. Šéf udělal dobře, když ji jmenoval svou zástupkyní. Vést úklidovou firmu nebyl žádný med. Problémy všeho druhu se na nás hrnuly každodenně. A v době, kdy jsme ztratili už dvě firmy, byly jakékoli stížnosti na nekvalitní práci ohrožením existence nás všech.

Čekala jsem s mobilem u ucha a listovala v kalendáři. Šimeková se neozvala. Možná jí ukradli mobil, pomyslela jsem si, nebo ho ztratila. Rozhodně měla zavolat, to je příkaz číslo jedna. Ať se děje cokoli, je nutné zavolat.

Co teď? přemýšlela jsem s pohledem upřeným na telefon ve své ruce. Napadlo mě jediné řešení: zavolat Zitě. Na ni se lze vždy spolehnout.

Telefon zazvonil pouze jednou, a už jsem její hlas slyšela přímo u ucha. „Prosím?“

„Zitko,“ vydechla jsem s úlevou. „Nevíte, co je s Šimekovou? V pátek nebyla uklízet v Medkoru, a vůbec se neozvala.“

„Hm, to opravdu nevím,“ odvětila váhavě, „ale pokusím se to zjistit.“

„To nemusíte,“ v duchu jsem oceňovala její ochotu, „důležitější je jít teď okamžitě do Medkoru. Ráno si stěžovali šéfovi, že nemají uklizeno. Vezmete to za Šimekovou?“

„Spolehněte se,“ ihned souhlasila, „už tam běžím.“

„Vy jste fakt poklad,“ oddychla jsem si zhluboka. „Šéf to určitě ocení.“

Ukončila jsem hovor a položila mobil na pracovní stůl. Zita je neuvěřitelná. Létaující uklízečka. Kdykoli je potřeba zaskočit za nějakou kolegyni, udělá to, a ochotně. Kromě

své práce zvládne tisíc dalších věcí. Chápu, potřebuje si vydělat, stará se sama o tři děti. Ta její ochota a spolehlivost až vyráží dech. Neznám žádnou jinou ženu, na niž by se dalo ve všem stoprocentně spolehnout.

Dveře kanceláře se prudce otevřely a dovnitř vrazila zadýchaná Alena, v obličejí celá červená. Kabelku hodila na svůj stůl a začala si rozepínat velké knoflíky na tmavomodrém elegantním plášti.

„Ahoj,“ vydechla a bradou ukázala směrem k vedlejší kanceláři. „Hledal mě?“

Přikývla jsem. „Stížnost kvůli Šimekové. V pátek nebyla v práci a vůbec se neozvala. Už jsem to zařídila.“

„Zita?“

Opět jsem přikývla. Uhodla to napoprvé. Kdo jiný?

„A proč jsi ty nezavolala, že přijdeš pozdě? Mohla jsem tě zatlouct před šéfem,“ podívala jsem se na ni vyčítavě.

„Myslela jsem, že to stihnu,“ vyštěkla našťvaně. „Zastavila jsem se ráno ve škole kvůli Alence. Pohádala jsem se s její třídní učitelkou. Celý víkend jsme likvidovali vši. Zbytečně píšu lístečky, aby ji přesadila od té bezdomovky-ně, ona nereaguje!“

Upřela jsem pohled na Aleniny husté vlasy. Vzpomněla jsem si, jak jsme se v pátek skláněly nad jednou fakturou, hlavy u sebe. Nutkavý pocit svědící pokožky na hlavě se ozval okamžitě. Poškrábala jsem se. A pak ještě jednou.

„Jaký šampon zabírá na vši?“

Vyčítavě se na mě podívala. „Neblázni,“ odsekla. „Vši měla jen Alenka, ale pro jistotu jsme se všichni šamponovali celý víkend. Převlékla jsem peřiny, dala je vyprat, vysušit, vyžehlila jsem je. Místo výletu jsme všichni trčeli doma.“

„Stejně lilo,“ připomněla jsem jí.

Našpulila rty. „Hned jdu volat sociálku, aby prověřili, jak ta holka žije. Ať ji vezmou do nějakého domova, nemůže přece žít s matkou ve stanu, v lese. Ať zmizí z Alen-

činy třídy, nebo mě na místě trefí šlak. A zavolám hygienikovi, že ve škole mají vši a je jim to jedno.“ Zvedla sluchátko. Potom ho zase položila a zapnula počítač. Nejdřív musí zjistit telefonní čísla. „Odted' posílám do školy jenom Rastu,“ dodala výhružně. „Jsem zvědavá, jestli i jeho učitelka odpálkuje tak jako mě.“

„Odpálkuje?“

„A drze,“ zuřila Alena. „Odmítla Alenku přesadit. Tak jsem zašla za ředitelkou. Řekla jsem, že dceru беру domů, jestli ji nechají sedět s tou špinavou holkou.“

„A co ona?“

„Že se na to podívá,“ odpověděla Alena. „A já jsem dodala, ať zkontroluje i to, jestli ostatní děti nemají vši. A že půjdu do třídy s ní a opustím ji teprve tehdy, až se přesvědčím, že Alenka sedí jinde a že...“

Dveře se prudce otevřely a vešel šéf.

„Aleno, příště chodte včas,“ zamračil se na ni, „máme tu jednu stížnost.“

„Už je to vyřízené,“ rychle jsem ho ubezpečila.

„Šimekové napište výpověď,“ přikázal. „Nedala vůbec vědět, že nepřijde do práce.“

Alenina tvář zůstala kamenná. Ze skříně vyndala dva šanonky a položila je na stůl. „Napíšu,“ prohlásila, „až za ni budu mít náhradu.“

„Úřady práce jsou plné,“ odsekl šéf a zmizel za dveřmi.

Alena se pustila do telefonování na téma vši. Jako první měli tu čest hygienici. Potom sociálka. A nakonec ministerstvo školství.

Když dotelefonovala, škrábaly jsme se ve vlasech obě.

Vrátila jsem se z oběda do kanceláře. Alena seděla zamýšleně u počítače a úporně se mračila na monitor. Tránila se s formulací návrhu smlouvy, kterou jí šéf dal vypracovat.

„Prý použij jako vzor tu minulou,“ remcala a nespokojeně špulila rty, „ale tady jsou úplně jiné podmínky. Musím změnit minimálně tři odstavce.“

„Šéf má někoho u sebe?“ zaposlouchala jsem se. Zdálo se mi, že slyším ženský hlas.

„Nějaký nový objev,“ odvětila Alena, „ale nevypadá pracovně.“ Vstala. „Mám toho plné zuby. Jdu na oběd,“ prohlásila a vzápětí zmizela za dveřmi.

Zapnula jsem rychlovarnou konvici a připravila si do hrníčku kávu. Než se začala vařit voda, chvíli jsem oknem pozorovala lidi na ulici, pak jsem kávu zalila. Venku pofukoval studený vítr, radši jsem okno zavřela. Vtom mi zrak padl na červený renault na parkovišti u naší budovy. Právě z něj vystoupila šéfova manželka. V mé hlavě zablikalo červené světýlko. Zvedla jsem telefon.

„Pane řediteli, vaše manželka právě zaparkovala,“ oznámila jsem mu.

„Jak – zaparkovala?“ zeptal se.

„Trochu nakřivo,“ zhodnotila jsem. Dělal jsem, že nechápu, jak to myslí.

„Dole? Před budovou?“ podivil se. Nezdálo se, že by z toho byl příliš nadšený. Vlastně vůbec nebyl nadšený.

„Dá se parkovat i nahore?“ otázala jsem se já. „Na budově?“

Zhluboka se nadechl a zafuněl do sluchátka. „Děkuju, Sašo,“ řekl pouze.

Za chvíli se otevřely dveře a vešel do naší kanceláře i s novým objevem, jak to nazvala Alena. Nebyl to objev. Byla to Mořská paní. Kolem nohou se jí vlnila modrá sukně. Připomínala mořské vlny. Také vlasy se jí vlnily kolem hlavy v upraveném účesu barvy písku na pláži. Krátké modré flaušové sako ji před větrem uchrání. A i před šéfovou manželkou, jestli rychle zmizí.

Vyšla jedněmi dveřmi a vzápětí druhými vstoupila do šéfovy kanceláře jeho zákonitá manželka. Mořská paní si



pomalou natáhla kožené rukavičky a přes naši kancelář prošla na chodbu.

Tvářila se klidně. Pozorovala jsem ji z okna, když vycházela z budovy. Stejně klidně pak nasedla do modré fabie a odfrčela.

Alena se vrátila z oběda.

„Zabij kuchaře, zachráníš si zdraví,“ zhodnotila jídlo.

„Je tu šéfová,“ informovala jsem ji a ukázala na vedlejší kancelář.

„Spolu s tím objevem?“ podivila se.

„Žádný objev,“ zavrtěla jsem hlavou. „Mořská paní. Skoro jako od Ibsena. Upozornila jsem šéfa na nečekanou návštěvu a on se s ní hned rozloučil.“

„Takže tady nebyla pracovně.“

„Ale nevypadala ani příliš soukromě.“

„Hlavně nevypadala na to, že by se ucházela o práci uklížečky.“

„Možná má svoji firmu a potřebuje naše služby,“ přemýšlela jsem. „To by ji ale šéf nevyprovodil tak rychle.“

Do kanceláře nakoukla šéfova manželka, paní Machová. „Zdravím, děvčata,“ zamávala nám. „Co děti, Alenko? Jsou zdravé?“ zajímala se. S Alenou měly společné téma – děti, dětské nemoci, školu.

„Zatím fajn, zdravé,“ zaklepala Alena na stůl. „Jak děti, tak vši.“

„Proboha!“ zhrozila se šéfová. „Dnes těm svým určitě prohlédnu hlavy,“ chystala se. Poškrábala se ve vlasech. Já také. I Alena. Šéfová by měla nejdřív zkontrolovat svou bujnou hřívu, pomyslela jsem si.

Zazvonil Alenin mobil, paní Machová mi zamávala na rozloučenou a zmizela. Alena chvíli ustaraně telefonovala. „Představ si, volal manžel Šimekové,“ otočila se ke mně, když skončila. „V pátek ráno měli nehodu, on je v pořádku a ona má jenom zlomené obě nohy, povídal. Nevím, jestli bych na zlomené nohy řekla jenom. Zítra přinese ne-

schopenku. Takže žádná výpověď, ale stejně musím sehnat novou uklízečku.“

„To ti šéf nedovolí,“ připomněla jsem jí, „zatím to bude muset vzít některá z našich.“

„To vím,“ zamyslela se, „ale tak se to dá řešit pouze krátkodobě. A také ‚jen‘ zlomené nohy se léčí sakramentsky dlouho.“

„Možná to vezme Zita,“ poznamenala jsem. „Stíhá všechno. Sama se třemi dětmi, všelijaké počítačové kurzy – netuším, kde bere energii na práci navíc.“

„Sašo, a vy dnes nevyužijete svou energii navíc?“ Šéf stál za mnou, vůbec jsem nezaslechla, kdy přišel. „Auto je odpoledne volné, můžete rozvážet čisticí prostředky uklízečkám.“

„Tě staré rachotině říkáte auto?“

„Má volant a čtyři kola?“ pohlédl na mě přísně. „Tak je to auto!“ A zmizel za dveřmi stejně rychle, jako jimi vešel.

„Snad bys nechtěla rozvážet materiál šéfovou audinou?“ ušklíbla se Alena.

„To by mi strach nedovolil,“ odpověděla jsem a vypnula počítač. „Do ní patříš jen ty a možná Mořská paní.“

Stará felicie na mě věrně čekala na parkovišti. Kufr měla plný čisticích prostředků, jejichž obstarání a rozvoz jsem měla na starosti já.

Nejdřív jsem se zastavila v Medkoru, Zita už tam nebyla. Uložila jsem jednu krabici do malé místnosti pro uklízečky a odfrčela do dalších firem. Jako poslední jsem si nechala Náhradné diely, s. r. o., zašitou kdesi ve Vrakuni, v Bohem zapomenuté zahrádkářské oblasti. Bylo téměř půl čtvrté. Stmívalo se.

Na jaře a v létě mě tahle cesta bavila, protože jsem se ocitla uprostřed rozkvetlé přírody, jako by tato část byla vzdálená od Bratislavy desítky kilometrů. Zvuky města sem nedoléhaly, bylo slyšet pouze ptačí trylkování, šum větru v listoví a hlasité cvrlikání.

Nyní, v nehostinném listopadu, cesta k firmě nebyla příjemná. Za soumraku pod šedivou oblohou jsem rozeznávala holé větve stromů bez listů, opuštěné, smutné.

Kdy se sakra už ta firma přestěhuje? nadávala jsem v duchu, když jsem pravým kolem auta projela hlubokou kaluž na cestě a špinavá voda se rozstříkla na všechny strany. Mělo to být v létě, a ještě pořád trčí v oprýskaných uni-mobuňkách.

Zaparkovala jsem přímo před nimi, vedle dvou aut, co tu už stála. Bílou zablácenou a otlučenou octavii šéfa firmy jsem znala. Hodila se k téhle staré budově na zbourání, doplňovala její bezútešný obraz ohlodaný časem, obě dosluhující, zralé na likvidaci. Felicie naší firmy do tohoto obrazu skvěle zapadala. Zátíší s vraky.

„Dobře že jste přijela,“ přivítala mě Tóthová, která sem právě přišla uklízet. „Už mi dochází Domestos, čisticího prášku už mám taky jen na dně. Nemůžete mi tady toho nechat víc?“

Podala jsem jí plnou krabici. „Šéf rozhodl, že vám to musí vystačit na dva týdny.“

„Jemu se to řekne!“ rozzlobila se Tóthová. „Něco jiného je uklízet v nové nablýskané budově a něco jiného v takovéhle rozpadající se chatrči.“

Pokrčila jsem rameny. „Dopřejte chatrči jen to, čeho je hodna. Když ji budete drhnout příliš, sesype se vám na hlavu.“

„Už je načase, aby to tady zbourali,“ zabručela. „Když sem jdu potmě, necítím se nejlíp.“

„Ani já bych se necítila,“ dala jsem jí za pravdu.

Stejně jsem Tóthovou obdivovala. Ani jedna z žen, které sem měly jít uklízet, to nevzala, kromě ní. Bydlela v Podunajských Biskupicích a dojížděla sem na kole. V zimě musela kolem opuštěných zahrádek jít ve sněhu pěšky. Ve tmě, ve vánici či v dešti. Žádný autobus sem nejezdil.

„Proč jste nepřišla dřív?“ přivítala mě Betka, když jsem

vešla do jejich kanceláře. „Udělala bych vám kávu.“ Její kolega Laco se skláněl vedle ní, sledoval přes její hlavu monitor počítače a něco tam luštil. Betka studovala nějaký doklad na stole a mračila se na jeho obsah, jako by jí v něm oznamovali snížení platu o polovinu.

„Já se na to vykašlu,“ prohlásila a vstala od stolu. „Pro dnešek to stačilo, jde se domů.“ Podívala se na mě. „Ale kávu vám udělám,“ nabídla se.

V téhle firmě jsem se se zaměstnanci znala trochu lépe než jinde, kde jsme se pouze zběžně pozdravili. Pokaždé, když jsem sem přijela, považovali za svou povinnost něčím mě pohostit, vždyť jsem vážila takovou dlouhou cestu tam, kde lišky dávají dobrou noc. Alena sem odmítala jezdit, takže jsem občas vyřídila nějaké pracovní záležitosti i za ni.

„Už jsem měla kávu, děkuju, nezdržujte se,“ s vděčností jsem odmítla. „Vím, že jste pomalu na odchodu.“

„Tak vám naleju aspoň džus,“ vyskočila Betka ze židle. Mezitím vypnula počítač, uložila spisy do skříně a všechno pozamykala. Téměř koordinovaně s Lacem, který jako by všechno po ní opakoval.

Z vedlejší kanceláře se ozval zvuk zapnutého vysavače. Tóthová přešla do útoku. Doufám, že ten vysavač nemá příliš silný tah. Unimobuňce hrozí, že se složí jako domeček z karet a pohrbí mě tu i s nedopitým pomerančovým džusem.

Vzpomněla jsem si, že jsem z kufru auta nevyložila balík nových hadrů pro Tóthovou. Postavila jsem skleničku s džusem na stůl a vyšla ven k autu. Zazvonil mi mobil.

„Ahoj,“ ozvala se v něm Alena, „kde jsi teď?“

„V Náhradných dielech,“ odpověděla jsem, otevírajíc kufr auta.

„To ti teda nezavidím,“ ozvalo se v jejím hlase znechucení, „nesnáším to místo. Ale právě teď se mi to hodí, připomeň panu Matuškoví, že ještě nezaplátil dvě předchozí faktury.“

„Nezaplatil?“ nechtělo se mi uvěřit. Téměř celá jsem se nasoukala do kufru, jak jsem se natahovala za balíkem až úplně vzadu. Proto jsem ho tam minule zapomněla.

„Ne,“ potvrdila Alena. „A šéf říkal, že jestli nezaplatí, bude bez úklidu.“

„Fajn,“ odsekla jsem sarkasticky, „to mu mám oznámit, že ho čeká strašná smrt, že zanedlouho umře až po krk ve špíně?“

„Přesně to mu řekni,“ souhlasila Alena.

„Víš co, přijed' sem a řekni mu to sama,“ požádala jsem ji ironicky. „Půjčím ti k tomu i balík nových hadrů. Jsou opravdu krásné. Přímo voní novotou a mají zajímavý vzor.“ Na tváři jsem ucítila drobné mrholení.

„Saško, no tak,“ Alena zmírnila tón, „já jsem ti fakt moc vděčná za to, že do toho brlohu nemusím jezdit.“

„To ti věřím,“ zamumlala jsem, „široko daleko není ani živá duše, k tomu tma a do té tmy ještě navíc mrholí.“

„Vyřid' rychle, co máš, a běž domů,“ poradila mi. Opravdu, celý život čekám jen na takovéhle rady. Bez nich bych nedokázala udělat ani krok.

„Jsi hodná, že mě odsud ženeš co nejdál,“ dodala jsem ironicky, „jen chuděra Tóthová tady zůstane sama s vysavačem.“ A s novými hadry.

„Brrrr!“ otrásla se Alena a já měla pocit, že se mi zatřásl i mobil u ucha.

Zabouchla jsem kufr auta a ukončila hovor. Docela se setmělo, dopomohla k tomu i zamračená obloha. Kolem se rozprostíralo úzkostné ticho. V téhle pustině...

Najednou jsem se zarazila. Zdálo se mi, že ze tmy se ke mně blíží kroky. Zaostrila jsem zrak do temnoty, na území nikoho, a na chvíli jsem se zaposlouchala. Byly to vůbec kroky?

Čekala jsem, že se někdo vynoří ve slabém světle, jež sem vrhala rozsvícená okna z unimobuňky, ale nic se nedělo. Kdo by tu jen tak chodil, v takovémhle počasí? pomyslela

jsem si. Nepříjemný pocit mě však neopouštěl. Připadalo mi, že na zádech mám přilepené čísi oči, a toho pocitu jsem se nezbavila ani poté, co jsem se vrátila dovnitř.

„Myslím, že zase prší,“ poznamenala Betka.

Laco vyšel z kanceláře a vzápětí vešel dovnitř ředitel firmy, pan Matuška.

„Slyšel jsem, že dorazila návštěva,“ přivítal mě. Ty překližkové stěny prozradí každý zvuk, vzájemící dřevěná podlaha každý krok. Všechno tu vrže jako ve strašidelném domě v nějakém americkém hororu. A to ponuré šero za okny a drobné začínající mrholení dodává tomuto místu nepříliš veselou atmosféru.

„Přinesla jsem fakturu,“ podala jsem mu doklad. Podepsal mi převzetí.

Pozorovala jsem ho, jak bez zájmu hledí na čísla na faktuře, jako by je ani nevnímal.

„Dvě předchozí faktury jste ještě nezaplatil,“ ozvala jsem se tichým hlasem.

„Hm, hm,“ přikyvoval. Na sobě měl tmavé kalhoty a teplou flanelovou košili. Náš šéf chodí v obleku, pan Matuška vypadá, jako by ty náhradní díly celé dny vyráběl on sám.

„Asi bude nutné něco s tím dělat,“ snažila jsem se přetlumočit Alenin vzkaz.

„Obchody nejdou tak jako kdysi,“ ozval se nakonec a přeložil fakturu napůl. „Ale zítra se na to podívám,“ dodal. Pak zvedl hlavu a zamračil se. „Nejsem spokojený s prací paní Tóthové. Stokrát jsem ji upozorňoval, že ve skladu je potřeba vyluxovat i dole pod policemi. Odflákne to. Už jsem uvažoval, že úklid vyřeším nějak jinak.“

Na chvíli jsem přimrzla ke koberci. „Nikdy jste se nezmínil, že... nejste spokojený,“ dostala jsem ze sebe. Já tu Tóthovou zabiju! zařvala jsem v duchu. Anebo ne, nechám to na šéfovi, ať si zatíží karmu vraždou on. Vždyť kdyby mohl, vyvraždí snad všechny uklízečky, co zná.

Téměř se všemi měl doposud nějaký problém. Pravda, kromě Zity.

Pan Matuška si mě přestal všímat a otočil se k Lacovi, jenž se právě vrátil. „Zítra přijde nová zásilka, bude nutné ji převzít. A budu potřebovat i vás,“ pohlédl na Betku, „abyste zůstali déle v práci, jestli to bude zapotřebí. Musíme sestavit ceník, část zásilky expedujeme hned druhý den.“

Betka přikývla, Laco zase vyšel se dvěma velkými krabicemi ven.

„Poslali zálohovou fakturu, zítra ji musíme uhradit,“ dodal ještě pan Matuška.

Vypadá to, že naše faktury opět půjdou stranou, pomyslela jsem si.

Za zády mi bouchly dveře, málem jsem leknutím nadskočila. Džus mi ze skleničky téměř vyšpláchl na halenku. Rychle jsem otočila hlavu a spatřila jsem muže, který to bouchnutí způsobil a nyní upřeně hleděl na Betku.

Výraz v Betčině tváři se nedal přehlédnout. Očividně ji návštěva překvapila. „Ne... neříkal jsi, že dnes přijdeš,“ vykoktala.

„Neříkal,“ pokrčil rameny. Vykročil k ní.

„Tak... tedy ahoj,“ přistoupila k němu a políbila ho na tvář.

Objal ji majetnický kolem pasu. „Doufám, že jsi ráda, že tě vezmu domů v tomhle nečase.“

Ruce měl krátké a silné. Z rukávů kožené bundy mu trčely velké masité pěsti se tlustými krátkými prsty. Černaly se mu na nich chlupy, všimla jsem si, že jsou velmi husté a tvrdé, stejně jako vlasy na hlavě, zastřížené na délku jednoho centimetru. Vypadaly, jako by je měl zježeně.

„To je fajn,“ hlesla Betka nepřesvědčivě. Vzápětí se vymanila z pevného objetí mužovy svalnaté ruky a zamířila k věšáku pro kabát.

„To je dobře, že máte dneska odvoz,“ poznamenal pan Matuška.

„Jak jinak by se asi dostala domů?“ zeptal se muž a sledoval ji, jak se obléká. Stál tam jako bulík, místo aby jí ten kabát podržel. Pohledem přešel na pana Matušku. „Jak jindy jezdíš domů?“ vyslovil pomalu, ani se na ni nepodíval.

Laco cosi hledal v horní zásuvce psacího stolu. Muselo to být něco mikroskopického, protože se v ní dlouho přehrabával a ne a ne to najít. Nakonec vytáhl ze zásuvky nějaký předmět a tvářil se, že ho velmi zaujal. Bylo to směšně malé ořezávátko na tužky ve tvaru zelené žabky s doširoka otevřenou tlamičkou.

„Různě,“ odpověděla Betka a vrhla rychlý pohled na šéfa. Potom na Laca.

„Nejvyšší čas, abyste se přestěhovali,“ poznamenal muž. „Už víte kdy?“ zeptal se.

„V nejbližším půlroce určitě ne,“ odpověděl pan Matuška. „Nemusíte mít strach o manželku. Vždy ji někdo z nás odveze na zastávku autobusu. Nikdy odsud nechodí sama.“

Zvuk vysavače z vedlejší kanceláře utichl a nějaký předmět udeřil do podlahy. Doufám, že to nebyly zuby Tóthové. Vzápětí mi zazvonil mobil.

„Sašo, kde jste teď?“ zeptal se mě šéf. „Potřebuju, abyste se zastavila v Ševtu, došel nám papír do kopírky. Doteď tady byla ekonomka a kopírovala všelijaká hlášení, já nevím, kdo to kdy bude číst. Potom můžete jet autem domů.“

„Zařídím to,“ přislíbila jsem. Položila jsem mobil a podívala se na chlapa před sebou.

Tak už znám i Betčina manžela. Ale nemůžu říct, že by mi byl nějak zvlášť sympatický.

„Tak na shledanou zítra,“ rozloučila se Betka. Venku nasedla do tmavého passatu, kterého její muž předtím zaparkoval hned vedle mého auta.

„Nemám toho chlapa rád,“ ozval se Laco po jejich od-



chodu. „Naparuje se a tváří se, jako by mu tady všechno patřilo včetně Betky. Nejradši by ji k sobě připoutal řetězem.“

„Nemůžu mu zakázat, aby sem pro ni přijel,“ odvětil mu šéf, „hlavně když je firma na takovémhle odlehlém místě.“

„Kdy se přestěhujete?“ zeptala jsem se a zamířila ke dveřím. „Už jste odsud měli odejít v létě.“

Pan Matuška zavrtěl hlavou. „V nejbližších měsících určitě ne,“ odpověděl. „Dům, kde si chci pronajmout kanceláře a sklad, nemá vypořádané vlastnické vztahy.“

Rozloučila jsem se. Sykla jsem Tóthové do ucha, aby se skladu věnovala mimořádně pečlivě, a zanechala ji úklidovému elánu, s nímž mě vyprovázela. Zářila štěstím a v ruce svírala balík nových hadrů.

Když jsem vyšla ven a nasedla do auta, navzdory tmě a vlhkému mrholení jsem si s úlevou oddechla.

## NÁHRDELNÍK

---

Stála jsem před zrcadlem v předsíni v těsných černých šatech. Zkoumavě jsem pozorovala svůj obraz v zrcadle, potom jsem usoudila, že světlá rtěnka mi nesluší, setřela jsem ji papírovým kapesníčkem a nanesla o dva odstíny tmavší.

Matka vyšla z ložnice, také celá v černém. Měla na sobě sukni a halenku, v ruce nesla krásný náhrdelník z růžových perel.

Stísněnost ve mně narůstala. Stejně oblečené jsme byly před třemi lety, stejně jako nyní jsme se chystaly na poslední rozloučení. Černé šaty ve mně vyvolávaly mrazení a pocity zoufalství. Bolestně mi připomínají, jaká touha mě tehdy ovládla: obejmout otce a sestru živé, cítit teplo jejich pokožky a vřelost otevřeného náručí.

„Vezmeš si ten perlový náhrdelník?“ otočila jsem se k matce. Přiložila si náhrdelník k halence a pak nespokojeně zavrtila hlavou. „Ne, ne, nějak mi to neladí,“ zkonstatovala. „Víš co? Vezmi si ho ty, k těm jednoduchým šatům ti půjde akorát.“

Přistoupila ke mně a zezadu mi náhrdelník připnula kolem krku. Opravdu. Perly na mých prostých šatech vynikly. Na černém podkladu odrážely matně růžové světlo a zjemňovaly můj vzhled. Obula jsem si kotníkové boty na vysokém podpatku.

„Vypadáš tak elegantně!“ prohlédla si mě matka. „Hodně mi připomínáš Mišku.“

Také máma se v myšlenkách přesunula o tři roky nazpátek. Mišce bylo tehdy dvacet sedm, stejně jako teď mně.

„Mami, radši už půjdeme,“ pohladila jsem ji po rameni. „Řídíš ty?“

Matka přikývla. Ze skříně jsme vyndaly černé kabáty a vyšly jsme z domu.

Cesta z Důbravky přes most Lafranconi do Rusovců netrvá dlouho. Kdysi jsme tam chodívali přes město a pro nás děti to byl velký sobotní výlet.

„Odbočíme hned na hřbitov, nebo pojedeme podél strýcova domu?“ obrátila jsem se na matku. Soustředěně řídila.

„Máme čas, můžeme jet kolem,“ souhlasila.

Neodbočila hned na hřbitov, ale zahrnula ostře doprava, pak ještě jednou, a ocitly jsme se v uličce, kde stál dům strýce Prokopa. Na našem pozemku.

„To je divné,“ poznamenala matka, naklánějíc hlavu blíž k přednímu sklu, „na dvoře parkují jenom dvě auta.“

„Ostatní jeli asi přímo na hřbitov,“ pozorovala jsem dům během pomalé jízdy autem. Bože, co jsme se tady v dětství naběhali! Když jsme u strýce zůstali až do druhého dne, v noci mě občas probudily zvuky vlaku jedoucího po nedaleké železniční trati.

Milovala jsem ty noční zvuky, spojené s průjezdem vlaku. Měla jsem pocit, jako bych se vydala na dalekou cestu, jako by mě vlak unášel kamsi do neznámé, tajemné ciziny. Venku cvrkali cvrčci, občas zaštěkal pes a občas mě tajemný zvuk ze tmy vylekal tak, až se mi rozbušilo srdce jako vyplašenému ptáčeti. Tehdy mělo pro mne všechno příchutí tajemna.

„Jedeme zpátky,“ zavelela najednou matka. „Už jsme si náš majetek obhlédly. Jsem zvědavá, co teď udělá Žofie.“

Vrátily jsme se ke hřbitovu a zaparkovaly na kraji silnice. Vešly jsme vstupním portálem s těžkou kovovou bránou na hřbitov. Dům smutku měl optimistickou modrou barvu s opadanou omítkou a my jsme po dlážděné cestě kráčely přímo k němu. Proti nám vyšel Vojta.

„Pohřeb začal dřív,“ hned nás informoval. „Pojďte za mnou, rakev právě nesou ke hrobu.“

S matkou jsme si vyměnily udivené pohledy. „Jak to – dřív?“ nechápala máma. „Co to má znamenat?“

„Já nevím,“ pokrčil rameny Vojta a odbočil na vyvýšený kopeček, kde se nám už boty bořily do mokré půdy. Zvláštní hřbitov, místy jako louka s rozložitými stromovými tújemi se silným kmenem, nebo zastříženými dokulata jako velké míče.

„Kde je tetka Žofie?“ hledala jsem očima známé tváře mezi shlukem lidí kolem rakve. „Nikde ji nevidím.“ Rozhlížela jsem se kolem sebe. „A ani Soňu. Ani Slávu.“ Podívala jsem se na matku. „Mami, tohle není pohřeb strýce Prokopa.“

Máma očima hypnotizovala náhrobní kámen. „Je,“ prohlásila. „Tady je pochovaný i děda. Je to pomník otcovy rodiny. Ty už si to nepamatuješ, ale já velmi dobře.“

„Tak kde všichni jsou?“ špitla jsem jí do ucha. Pan farář odříkával modlitbu nad rakví. Neznámá žena u ní hlasitě plakala.

„Mami, spletly jsme si pohřeb,“ trvala jsem na svém. Přeshlapovala jsem na místě v kluzkém blátě. Zatáhla jsem Vojtu za rukáv kabátu a tázavě na něj pohlédla.

Ale on přikývl. „Jsme na pohřbu tvého strýce,“ souhlasil s matkou. „Ale kdo jsou ti lidé u rakve, vůbec netuším.“

„Znáte tady vůbec někoho?“ zeptala jsem se.

„Vidím tu pár známých tváří,“ odpověděl mi Vojta polohlasem.

„A kde je teta Žofie?“ dotírala jsem. „A kdo je ta žena, co pláče u rakve?“

Bezradně pokrčil rameny.

Neměli jsme komu jít kondolovat. Nerozhodně jsme stáli opodál a nechápali, co se to děje, potom jsme kytice živých květů hodili na rakev do hrobu. Ihned na ně začaly padat velké hroudy těžké hlíny z lopat dvou hrobníků. Takhle jsme vyprovodili strýce Prokopa na věčnost.

Pokud to byl on.

Hledala jsem v sobě stopy smutku nad člověkem, jenž mi byl tolik let blízký, ve společnosti cizích lidí jsem však nedokázala procítit jeho ztrátu. Jako by pochovávali někoho jiného. A navíc jsem stále měla před očima strýcovu doruda rozpálenou rozzlobenou tvář z doby před pár lety, kdy křičel na mého otce. A otcův zmatený, nechápavý pohled. Vůbec netušil, proč se jeho bratr tak rozčílil.

„Ničemu nerozumím,“ rozhlížela se matka bezradně kolem sebe. „Co mám dělat? Je hloupé, abych se někoho ptala, co se tady děje.“

Šli jsme pomalu, co noha nohu mine, a pokukovali po lidech, kteří zamyšleně procházeli kolem nás. Nikdo neplakal. Žádné červené oči. Žádní příbuzní. Nakonec se matka rozhodla. Cestou ze hřbitova přistoupila ke staré shrbené paní, která pomalu kráčela po dlážděném chodníčku k železné bráně.

„Žofie?“ oči se jí rozšířily údivem, když vyslechla matčinu otázku. „A co by tady dělala?“

Matka na ní hleděla, jako by přiletěla z jiné planety. „Vždyť je jeho žena, ne? Tedy byla...“

Stará paní se nevesele zasmála. „Jeho žena přece plakala u rakve,“ ukázala holí směrem k hrobu. „Copak jste ji neviděla?“

Vyšli jsme ze hřbitova a matka rázným krokem zamířila k autu.

„Jedeme k nim,“ zavelela, „tohle si musíme vysvětlit.“

„Pojeďte za vámi autem,“ navrhl Vojta. Tentokrát matka neprotestovala. Myslím, že v té bezradnosti se jí hodila mužská opora.

Nepršelo, i když tmavé mraky nám celou dobu visely nad hlavami jako tichá hrozba. Sotva jsme otevřely dveře auta, zničehonic se u nás objevila – Soňa!

Nejdřív jsem ji nepoznala v tom dlouhém kabátě a s kapucou na hlavě.

„Máma vám vzkazuje, abyste přišli k nám,“ říkala.

„Máma nebyla na pohřbu?“ zeptala se jí moje matka. „Ani ty?“

Soňa jen mlčky zavrtěla hlavou. „Nevím, jestli jste se došli, co se stalo...“

Visely jsme jí na rtech. Jenže ona to nedopověděla, pouze zopakovala: „Máte přijít k nám.“ A potom dodala: „Ale ne tam, kde jsme bydleli. Pojeďte za mnou, teď bydlíme u tety Agáty. Cestu znáte.“

Nic jsme s matkou nechápaly. Proč bydlí u babiččiny sestry?

Zaparkovaly jsme před domem tety Agáty. Vystoupily jsme z auta, váhavě, s netrpělivým očekáváním, co se tu dozvíme. Zahleděla jsem se na dům, matka šla napřed a já jsem se na chvíli zastavila. Soňa také. A pak se naše pohledy setkaly. Můj a Sonin. To stačilo, věděla jsem, že nezapomněla. Neměly jsme rády tenhle dům, ani ona,

ani já. Ubezpečily jsme se o tom v jednom jediném okamžiku.

„Jdu tam s vámi,“ přistoupil k nám Vojta, když dálkovým ovladačem zamkl auto. „Chci vědět, co se stalo.“

Vešli jsme se Soňou dovnitř. Úzká předsíň vypadala jinak než v době, kdy jsme sem občas chodívaly. Přibyl v ní nový botník, na němž se dalo i sedět, a věšák na kabáty se zrcadlem vyplňoval stěnu vlevo. Když se dveře zavřely, uviděla jsem na druhé straně vpravo starý, původní věšák, ten jsem si pamatovala ještě z dětství. Nejlepší časy měl už dávno za sebou.

Teta Žofie nás přivítala rezervovaně, ale po pět let starém hněvu nebylo ani památky.

„Věděla jsem, že přijdete,“ podívala se na matku, „měly jste Prokopa rády.“ Na jazyk se mi drala štiplavá poznámka o jejich neúčasti na pohřbu před třemi lety, ale zdržela jsem se všeho, co by mohlo narušit ovzduší křehkého, právě znovu navázaného vztahu. Chvilí jí trvalo, než poznala Vojtu, pak si dokonce vzpomněla, jak pomáhal při stěhování mých rodičů z Rusovců do Dúbravky. Tehdy jsem ještě nebyla na světě.

Posadila nás k prostřenému stolu s mísami pečeného masa, rýží a dvěma druhy domácích koláčů. Ten velký rozkládací mahagonový stůl stál uprostřed obýváku jako kdyosi. Chyběla tu pouze teta Agáta a její přísný pohled.

„Pořádáš pohřební hostinu bez účasti na pohřbu?“ otázala se matka, když přejela očima po všech dobrotách. Naše pohledy se setkaly. V životě si u tety Žofie nevezmu do úst ani drobeček. Matka taky ne.

„Nemám důvod pořádat pohřební hostinu,“ Žofie opovržlivě našpulila rty. „A moje účast na pohřbu?“ ušklíbla se. „Chodí bývalé manželky na pohřeb svých bývalých manželů?“

„Řekneš mi konečně, co se stalo?“ uvelebila se matka na židli a rozhlédla se kolem sebe.

Všimla jsem si Soni, jak sedí v křesle v rohu místnosti. Zadívala jsem se na ni. Za těch pět let, co jsme se neviděly, zhubla a účes z vlnitých vlasů změnila na rovný, s vyžehlenými vlasy, postupně sestříhanými do tváře. Vypadá docela dobře, pomyslela jsem si. Je o tři roky starší než já, teď je jí třicet. Kdo ví, co je se Slávou.

„Vezměte si,“ sedla si teta Žofie ke stolu naproti matce a posunula mísu blíž k nám.

Obě jsme zůstaly bez hnutí sedět a hleděly na Žofii, jako bychom neslyšely, co nám povídá.

„Asi nevíš, že před rokem jsme se s Prokopem rozvedli,“ ozvala se. Ztuhla jsem. Matčiny údivem doširoka otevřené oči Žofii jasně naznačovaly, že o ničem nevíme.

„Proboha!“ vydechla máma. „Kdo se rozvádí ve dvaasedmdesáti letech?“

Žofiina ústa pouze naznačila neveselý úšklebek. „Ten, kdo se zamiluje do ženy o třicet let mladší a ještě se s ní i ožení.“

„To nemyslíš vážně!“ zvolala matka. „Copak se Prokop zbláznil? To vás jen tak rozvedli? A on se hned potom oženil?“

„Přesně, jak říkáš,“ přitakala Žofie. „Dočista se zbláznil. S rozvodem vůbec nebyl problém, protože aby proběhl co nejrychleji, vzal všechnu vinu na sebe. A kdyby mi nevadi- lo bydlet s ním a jeho novou ženou, bylo by mu jedno, že zůstanu v tom domě, dokud si něco nenajdu. Byl velkorysý, protože ten dům patřil jenom jemu, vždyť víš.“

Uhnula pohledem směrem k Soně, pak v rozpacích se sklopenou hlavou popotahovala roh ubrusu. Zřejmě čekala ironickou poznámku z naší strany. Ano, dům patřil jemu, ale pozemek se zahradou otci.

„Vidím, že jsi to vyřešila,“ rozhlédla se matka po místnosti.

„Mrzí mě ta hádka před pěti lety,“ ozvala se Žofie tiše. „Vykríkovala jsem tehdy věci, které... nebyly pravdivé.“

Kvůli tomu prokletému domu jsem ublížila lidem, které jsem měla nejradši. Tak jako tak jsem o něj přišla, stejně jako o vás.“

S matkou jsme se na sebe podívaly. Výčitky, jimiž nás tehdy počastovala, už nevrátí zpět. Bolí i po letech.

„Zapomeň na to,“ odmítla matka bavit se na toto téma. „Takže ses přestěhovala k Agátě?“

Žofie přikývla. „Ještě že mi Agáta, sestra tvé tchyně,“ zdůraznila slovo tvé, „nabídla, abych bydlela s ní. Už toho kolem domu tolik nezvládne, a aspoň tu není sama. Ráda se o ni postarám za její velkorysost. Moc mi pomohla.“

Pamatovala jsem si dobře tehle dům, i když jsme sem nechodívaly často. Babička nás s Miškou občas brala na návštěvu, vzpomínám si, že jsem sem velmi nerada chodila. Chyběly mi tu děti, u strýce Prokopa byli Soňa a Sláva, dny plné her. Na návštěvě u tety Agáty si ty dvě staré ženy ustavičně něco šuškaly – jako dítěti vám každý nad třicet let připadá hrozně starý – a my s Miškou jsme si musely vystačit samy. Bez hraček, bez knížek, se zákazem čehokoli se dotýkat, abychom něco nerozbily. Vždy mě zaplavila vlna radosti a úlevy, když babička zavelela k odchodu.

Kromě toho se mi k tomuto místu vážou nechutné vzpomínky, které se mi z hlavy nedaří vymazat. Drží se mě jako klíště, odpuzují mě od tohoto domu, jako by v něm sídlila cholera.

„Je zvláštní, že jsi nakonec zakotvila u Agáty,“ poznamenala matka.

Ano, moje babička byla druhou dědovou ženou, měli spolu syna Michala, mého otce. Babiččina sestra Agáta vlastně nebyla s tetou Žofíí v příbuzenském vztahu, protože Žofie se provdala za Prokopa, dědova syna z prvního manželství. Nejblíží rodinou tety Agáty jsme byly my dvě s mámou. A to jsme se jí už víc než rok neozvaly, ačkoli nebydlíme tak daleko. Dozvěděly bychom se od ní spoustu novinek.



„Nedovedu si představit, co bych bez Agátiny pomoci dělala,“ s trpkostí v hlase prohlásila Žofie.

Babička by řekla, že boží mlýny melou pomalu, ale jistě. Vskutku, Žofie se s námi pohádala kvůli domu, který jí nepatřil, a nakonec z něj stejně musela odejít. Nikdy bych nevěřila, že strýc Prokop udělá takovou hloupost.

„Kdo je ta žena, kterou si vzal?“ zeptala jsem se.

Žofie udělala grimasu, naznačující zhnusení. „Všichni vědí, co je zač, jen Prokop tomu nechtěl věřit.“

„Jak to myslíš?“ zamračila se matka. Čelo se jí zkrabatilo do vodorovných čárek.

„Tak, jak to je,“ odsekla Žofie. „Tahala se s lecjáky, dokud jí Prokop nenaletěl. Točila se kolem něj jako kometa, šklebila se jako opice a slídila, kam chodí. Zjevila se všude tam, kde byl on, ať šel jen po vsi nebo s chlapama na pivo.“

„Ale proč se s ní, proboha, musel oženit?“ zvolal Vojta. „Vždycky jsem považoval Prokopa za velmi rozumného.“

„No, hádej třikrát, proč se s ní chtěl oženit?“ ušklíbla se Žofie. Vojta se neklidně zavrtěl na židli. Cítil vinu za mužskou populaci celého světa a přilehlých galaxií, a kdyby na to náhodou zapomněl, Žofiin výmluvný vyčítavý pohled by mu to okamžitě připomněl.

„Kdyby Michal žil, určitě by mu na to řekl svůj názor,“ ozvala se matka. „Jsem přesvědčená, že by s tím nesouhlasil a snažil by se zakročít.“

„No jo, Michal,“ vzdychla si Žofie, „chudák... Nevěř tomu, že by něčeho u Prokopa dosáhl. Ten si nenechal do ničeho mluvit...“ Podívala se na matku s provinilým výrazem. „Ale... to, co se stalo s Michalem a Miškou, mi vyrazilo dech. Panebože, vždyť ta holka...“

„Co bude teď s domem?“ vyhrkla jsem. Nedovolím, aby Žofie jitřila rány, které stále bolí. Tři roky o tom s námi nemluvila, a nemusí ještě dalších třicet.

„Co by bylo!“ Žofiin hlas přeskočil do fistule. „Zdědí ho ta flundra, co s ním žila sotva rok!“ zuřila.

„To nedovolím!“ ozvala se Soňa nenávistně. „Dost se narozvalovala v našem domě. Ať odtamtud co nejdřív vypadne!“

„A to ji zabiješ?“ založila si Žofie ruce v bok.

Matka pootočila hlavu směrem, kde seděla Soňa, a zahleděla se na ni. „Soničko... myslím si, že na pohřeb jste měli jít, ty i Sláva. Byl to přece váš otec, celý život se o vás staral... slušelo se, abyste se s ním rozloučili.“

Hledala jsem v Sonině tváři výraz nesouhlasu nebo naopak lítosti a nerozhodnosti, ale nenašla jsem nic, žádnou emoci. Seděla v křesle pohodlně opřená a rukou si podepírala bradu. Na sobě měla tmavohnědé šaty s drobným vzorem bílých srdíček, nic černého, ani třeba černá páska, ani náznak smutku za otce.

Chápala jsem její hněv kvůli tomu, co udělal strýc Prokop. Ovšem nechápala jsem, že otcova smrt ji neobměkčila natolik, aby mu šla dát poslední sbohem.

„Vzpomínám si, jak nám tvůj otec postavil houpačky za domem,“ ozvala jsem se. „Nejdřív jenom jednu, ale když jsme se celý den hádaly, kdo se na ní bude houpat, postavil i druhou. Pamatuješ si, jak jsme se strašně těšily?“

Soňa pokrčila rameny. Rukou si uhladila ofinu, která to vůbec nepotřebovala. „To bylo dávno,“ řekla nakonec.

Ani Žofie to nekomentovala. Raději obrátila pozornost ke mně. „Z tebe, Saško, už je mladá žena,“ prohlížela si mě. „Jsi vdaná? Tobě je teď – sedmadvacet?“

Přikývla jsem. „Sedmadvacet, ale vdaná nejsem.“

„Ale kluka máš, ne?“

„Momentálně v Irsku.“

„Máš přítele v Irsku, sestřeničko?“ ozval se mužský hlas ode dveří. Prudce jsem se otočila.

Sláva. Vůbec jsem ho neslyšela přijít. Bože, jeho bych teda na ulici nepoznala, ani kdyby šel přímo proti mně! Nechal si narůst strniště, něco na způsob Dalibora Jandy. Musela jsem neochotně připustit, že mu to sluší.

Privítali jsme se – pokud se přivítáním dá nazvat moje chladné podání ruky a odvrácený pohled. Všimla jsem si, že matka si ho pozorněji přeměřuje od hlavy k patě, hledá v něm toho Slávu, kterého znala před lety.

„Změnil ses,“ zhodnotila jeho vzhled.

„Jsem hezcí?“ roztáhl ústa do širokého úsměvu.

„Hlavně namyšlenější,“ vykřikla jsem dřív, než se ozvala máma. „Abys mohl být teď hezcí, musel bys být předtím hezký, ne?“

Soňa v křesle vyprskla smíchy. „A jsme doma!“ zvolala vesele. „Už vím, co mi těch pět let nejvíc chybělo.“

„Dobře jsi to řekla – co, a ne kdo,“ drze na mě pohlédl Sláva.

„Děti, děti,“ krotila nás teta Žofie, „myslela jsem si, že jste už dostaly rozum. A ty se chovej slušně,“ pohrozila Slávovi prstem.

„Prý děti!“ zvolala Soňa. „Sláva se bude ženit, a ty prý děti!“

„No ne,“ protáhla jsem sladce, „a kdo je ta chudinka?“

Sláva popošel několik kroků, zastavil se až úplně u mé židle a naklonil se ke mně. „Uvidíš ji na svatbě,“ řekl. „A můžu tě ubezpečit, že mě zbožňuje.“

„Po svatbě ji to přejde,“ poznamenala jsem suše. „Stačí, když tě lépe pozná.“

Matka se zavrtěla na židli. V očích se jí zračil nesouhlas. „Saško, myslela jsem si, že puberta u vás dvou už proběhla. Ale vidím, že je v plném rozpuku.“ Pohledem přejela ze Slávy na Soňu a zpět. Mezi obočím se jí objevila kolmá vráska. „Vy chystáte svatbu?“ zeptala se nevěříčně. „Teprve dnes jste pochovali otce. Nebyli jste ani na pohřbu, nejste ani v černém...“ Máma rozhodila rukama. „Já nevím, mně se zdá, že aspoň vy dva jste se s otcem měli rozloučit.“

„Teto Danico,“ přidřepal si k matce Sláva, „když jsme začali chystat svatbu, netušili jsme, že otec zemře.“ Poplácával

ji po ruce a upřel na ni oči plné zbožňování. Ten by se měl žít herectvím!

Na mámu to ale zabralo. Jednak měla pro Slávu odjakživa slabost, jednak ji jeho přítulnost – podle mě zahraná na Oscara – trochu dojímalá.

„Já vím, Slávku,“ přikývla. Slávku! Nesnášel to oslovení ani od vlastní matky, ale od její mámy by snesl, i kdyby mu říkala Tútínku. „Ale teď svatbu odložíte, když... se stala taková smutná věc.“

Sláva vstal, narovnal se a udělal několik kroků po pokoji. Zastavil se u volné židle, dlaněmi sevřel opěradlo. Připomínal herce, který se chystá deklamovat verše ze Shakespeara. Nebo aspoň z Hviezdoslavova Eža Vlkolinského.

„Teto Danko,“ aha, už je to tady, „teto Danko, všechno je vyřízené, zařízené. Je zajištěný sál, hudba, pozvánky, matrika – všechno. Kdyby byla situace jiná, samozřejmě bych to zrušil. Jenže s otcem jsem celý rok nekomunikoval. Vybral si, odešel od nás k té prostitutce, tak ať si po něm truchlí ona. Já jsem truchlil před rokem, když odešel z našeho života. Čas smutku právě uplynul.“

Musela jsem uznat, že jeho řeč byla hodna absolventa umělecké konzervatoře. I seriály by mohl natáčet, do *Paneláku* je jako stvořený. Dokážu si ho představit i v *Ordinaci v růžové zahradě*. V bílém plášti, jak s vážnou tváří oznamuje pacientce, že její třetí těhotenství není jen porucha pravidelného měsíčního cyklu, i když má manžela dlouhodobě v zahraničí.

„Já nevím, Slávku...“ matčiny oči bloudily po místnosti a hledaly odpověď na jeho slova, jimiž ji, zdá se, přesvědčil. „Je to neobvyklá situace. Když už ses tak rozhodl...“

„A co budou říkat lidi,“ ozvala se Žofie, „je mi úplně jedno. Před více než rokem se o nás mluvilo tolik, že jsem se styděla chodit do obchodu. Sonička mi nakupovala, já